

Αθήνα, 12 Ιουλίου 2022

ΕΠΙΣΥΝΑΠΤΟΜΕΝΟ ΕΓΓΡΑΦΟ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ –ΠΣ

Τον Αύγουστο του 2016 δύο πρώην υπάλληλοι της Novartis Hellas (οι C1 και C2) κατέθεσαν στο FBI και το Αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης ότι κατά το χρονικό διάστημα 2008 -2014 η ως άνω εταιρεία δωροδότησε κρατικούς αξιωματούχους στην Ελλάδα (η οποία αποτελούσε σημείο αναφοράς ως προς την κοστολόγηση φαρμάκων για τουλάχιστον 29 άλλες χώρες), προκειμένου να επιτύχει ευνοϊκές εγκρίσεις και τιμολογήσεις για σειρά φαρμακευτικώνσκευασμάτων της με σκοπό τον αθέμιτο προσπορισμό εκατοντάδων εκατομμυρίων. Όπως προκύπτει από τις επιστολές που απέστειλε το Αμερικανικό Υπουργείο Δικαιοσύνης προς την Εισαγγελία Εγκλημάτων Διαφθοράς, οι εν λόγω μάρτυρες παρέδωσαν στο FBI εσωτερικά e-mail της Novartis, παρουσιάσεις με PowerPoint, διαγράμματα λογαριασμών, καταστάσεις με ονοματεπώνυμα και άλλα έγγραφα που αφορούσαν τις δωροδοκίες Ελλήνων κυβερνητικών αξιωματούχων από τη Novartis.

Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των ΗΠΑ, αφού ερεύνησαν και ήλεγξαν την ορθότητα των στοιχείων που παρέλαβαν από τους μάρτυρες και επιβεβαίωσαν την αξιοπιστία των καταθέσεων τους, στράφηκαν νομικά εναντίον της Novartis, με την τελευταία να αποδέχεται, με εξωδικαστικό συμβιβασμό, να καταβάλει ως πρόστιμο το συνολικό ποσό των 347 εκατομμυρίων δολαρίων για τις παράνομες και αθέμιτες πρακτικές που ακολούθησε στην Ελλάδα τα έτη 2008-2014.

Οι ίδιοι ως άνω μάρτυρες κατέθεσαν και στην Ελλάδα ενώπιον των Εισαγγελέων Εγκλημάτων Διαφθοράς υπό καθεστώς προστασίας και με τις κωδικές ονομασίες “Αικατερίνη Κελέση” και “Μάξιμος Σαράφης”. Παρά τις συντονισμένες, επανειλημμένες και λυσσώδεις προσπάθειες των εμπλεκόμενων πολιτικών προσώπων στο σκάνδαλο Novartis να “ακυρώσουν” τους προστατευόμενους μάρτυρες με αλλεπάλληλες μηνύσεις, με την σπίλωση και συκοφάντησή τους ως “αναξιόπιστους κουκουλοφόρους”, ακόμη και

με εκβιασμούς και απειλές για τη ζωή και τη σωματική ακεραιότητα των ίδιων και των οικογενειών τους, εντούτοις το Δικαστικό Συμβούλιο του Ειδικού Δικαστηρίου κατέληξε σε αμετάκλητη κρίση σχετικά με την αξιοπιστία τους, πανομοιότυπη μάλιστα με αυτή που είχε καταλήξει και η αμερικάνικη Δικαιοσύνη, ότι δηλαδή **“πρόκειται για μάρτυρες, οι οποίοι γνώριζαν και από δική τους αντίληψη ουσιώδη πράγματα για τις διερευνώμενες πράξεις και τα πρόσωπα ...”**

Αναφορικά με τον Ανδρέα Λοβέρδο, οι προστατευόμενοι μάρτυρες κατέθεσαν ότι ο Φρουζής κατέβαλε μεγάλα χρηματικά ποσά σε αυτόν, προκειμένου υπό την ιδιότητά του ως Υπουργός Υγείας να ωφελήσει, με πράξεις και παραλείψεις του από τον Απρίλιο 2011 έως και τον Μάιο 2012, τη Novartis σχετικά με την έγκριση κυκλοφορίας και την τιμολόγηση συγκεκριμένων φαρμακευτικών σκευασμάτων της, ήτοι των **Tasigna 200mg, Tasigna 150mg, Gilenya 0,5mg** και **Lucentis Inj.**

Όπως και η ίδια η Εισαγγελέας Πρωτοδικών δέχθηκε στην πρότασή της προς το Συμβούλιο Πλημ/κών Αθηνών για την ποινική υπόθεση του Α. Λοβέρδου, στις περιπτώσεις των εν λόγω φαρμάκων, που είχαν αναφέρει και υποδειξει οι προστατευόμενοι μάρτυρες, **διαπιστώθηκαν πράγματι σοβαρές παρεκκλίσεις κατά τη διαδικασία έγκρισης και τιμολόγησης τους, καθώς και σημαντικές αποκλίσεις στην τιμή που καθορίσθηκε για αυτά σε σχέση με την τιμή που έπρεπε να λάβουν σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 3790/2009, ήτοι την τιμή που προέκυπτε από τον μέσο όρο των τριών χαμηλότερων τιμών των κρατών μελών της Ε.Ε.**

Από τις διαπιστώσεις αυτές και την εισαγγελική παραδοχή τους, προκύπτει κατ' αρχάς ότι οι καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων για τα συγκεκριμένα τέσσερα φάρμακα της Novartis ήταν όχι μόνο απολύτως βάσιμες και αληθείς, αλλά και τόσο λεπτομερείς για τον χρόνο, τον τρόπο και τις συνθήκες έκδοσης των ευνοϊκών για τη Novartis υπουργικών αποφάσεων, καθώς και για το ακριβές “αντάλλαγμα” που η άνω εταιρεία κατέβαλε για κάθε μία από αυτές, ώστε κάθε σκέψη ή επιχείρημα περί δήθεν αναξιοπιστίας των μαρτύρων διαλύεται εις τα εξ ων συνετέθη! Διότι, όταν οι μάρτυρες από τα χιλιάδες σκευάσματα των φαρμακευτικών εταιρειών και τα εκατοντάδες άλλα της Novartis υπέδειξαν τα συγκεκριμένα μόνο τέσσερα για τα οποία οι έρευνες κατέληξαν ότι πράγματι δεν τηρήθηκαν οι νόμιμες διαδικασίες, και όταν οι ίδιοι περιέγραψαν με τόσες και τέτοιες λεπτομέρειες ακόμη και τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε σε κάθε επιμέρους δωροληψία (όπως πχ. ότι για το Gilenya τα χρήματα ξεπλύθηκαν μέσω 18 εικονικών τιμολογίων συγκεκριμένης διαφημιστικής εταιρείας, τα οποία μετά από πολυετείς έρευνες των Αρχών διαπιστώθηκε ότι ήταν πράγματι εικονικά), τότε είναι

προφανές ότι οι μάρτυρες ΚΑΙ γνώση των πραγματικών περιστατικών είχαν ΚΑΙ την αλήθεια κατέθεσαν.

Πώς, λοιπόν, κατέληξε η συγκεκριμένη Εισαγγελέας στην κρίση ότι *“δεν προέκυψαν επαρκείς ενδείξεις ενοχής”* για τον Ανδρέα Λοβέρδο; **Με λογικά άλματα και εσφαλμένες παραδοχές που διαστρέφουν τα πραγματικά περιστατικά και το περιεχόμενο των υφιστάμενων αποδεικτικών μέσων.**

Κατ’ αρχάς, η Εισαγγελέας επιχείρησε να αποδομήσει την αξιοπιστία των προστατευόμενων μαρτύρων, αφ’ ενός με την επίκληση αλυσιτελών επιχειρημάτων (όπως λ.χ. ότι είχαν “οικονομικό κίνητρο” από την έκβαση της υπόθεσης στις ΗΠΑ) τα οποία όμως έχουν ήδη καταρριφθεί από όλα τα Δικαστικά Συμβούλια στα οποία προσέφυγαν τα εμπλεκόμενα πρόσωπα, προσφάτως δε κατά αμετάκλητο τρόπο και από το Συμβούλιο του Ειδικού Δικαστηρίου, κι αφ’ ετέρου με την υιοθέτηση καινοφανών δικονομικών ‘αρχών’ που δέχονται ως δεδομένο το ερευνώμενο, όπως λ.χ. ότι δεν ευσταθεί η κατηγορία σε βάρος του Α. Λοβέρδου επειδή όσα κατέθεσαν οι προστατευόμενοι μάρτυρες δεν επιβεβαιώθηκαν από τον ίδιο τον κατηγορούμενο και τους μάρτυρες υπεράσπισής του (!), ούτε από τον κατηγορούμενο Κ. Φρουζή και τον κατηγορηθέντα Ν. Μανιαδάκη, παρότι αυτός τα είχε ήδη επιβεβαιώσει πλήρως ως προστατευόμενος μάρτυρας!!

Ειδικότερα, τα επιχειρήματα και οι συλλογισμοί της Εισαγγελέως Μ. Κάψου συνοψίζονται στα ακόλουθα:

i) Ότι καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων είναι αντιφατικές σε σχέση με το ποια εταιρεία χρησιμοποιήθηκε για το «ξέπλυμα» των χρημάτων της δωροδοκίας για το Gilenya, καθ’ ότι η μεν ‘Α. Κελέση’ κατέθεσε ότι η δωροδοκία πραγματοποιήθηκε μέσω της εταιρείας Prestige, ενώ ο «Μάξιμος Σαράφης» ότι έγινε μέσω της εταιρείας «ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕ».

Ωστόσο, η άνω Εισαγγελέας έσφαλε κατά την εκτίμηση των άνω αποδεικτικών μέσων, διότι η ‘Α. Κελέση’ κατέθεσε ότι *«άκουσε τον Φρουζή να ζητάει να διοχετευθούν χρήματα μέσω της Prestige... [αλλά] τη συγκεκριμένη περίοδο έβλεπε τον Βουλκίδη [της εταιρείας ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΕΠΕ] να επισκέπτεται τον Κ. Φρουζή στις εγκαταστάσεις της Novartis και να του παραδίδει μεγάλα χρηματικά ποσά σε δεσμίδες».*

ii) Ότι από το πλήθος των ηλεκτρονικών αρχείων της Novartis που κατασχέθηκε, δεν βρέθηκε κάποιο στοιχείο (όπως π.χ. κάποιο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου) που να επιβεβαιώνει την επικοινωνία του Α. Λοβέρδου με τον Κ. Φρουζή.

Ωστόσο, το ως άνω συμπέρασμα της Εισαγγελέως είναι απολύτως αίολο και αλυσιτελές, δεδομένου ότι οι προστατευόμενοι μάρτυρες ρητά κατέθεσαν ότι οι επικοινωνίες μεταξύ του κατηγορουμένου και του Κ. Φρουζή πραγματοποιούνταν μέσω των προσωπικών τους emails (βλ. τις από 15.01.2018 και 28.01.2018 καταθέσεις των Μ. Σαράφη και Α. Κελέση αντίστοιχα).

iii) Ότι δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιήθηκαν ως δωροδοκία για το Gilenya τα ποσά των εικονικών τιμολογίων που εξέδωσε η εταιρεία 'ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ», καθώς τα τιμολόγια άρχισαν να εκδίδονται πριν την έγκριση του άνω σκεύασματος.

Ωστόσο, κι αυτός ο συλλογισμός της Εισαγγελέως δεν ερείδεται επί πραγματικών περιστατικών, δοθέντος ότι από τα συγκεκριμένα 18 εικονικά τιμολόγια συνολικού ύψους 170.300€, μόνο τέσσερα τιμολόγια συνολικής αξίας 15.400€ είχαν εκδοθεί πριν από την έγκριση του Gilenya, όπως ακριβώς κατέθεσε και ο μάρτυρας 'Μ. Σαράφης' αναφερόμενος σε καταβολή ποσού 90.000€ ως δωροδοκία για το συγκεκριμένο σκεύασμα.

iv) Ότι η κατάθεση του προστατευόμενου μάρτυρα 'Μ. Σαράφη' περί κοινής έδρας της εταιρείας «Prestige» (η οποία φέρεται να «ξέπλενε» ποσά για τις δωροδοκίες) και της εταιρείας «Frei Travel» (κύριας προμηθεύτριας της Novartis) δεν ήταν αληθής.

Πλην όμως, η ως άνω κατάθεση του μάρτυρα ήταν καθ' όλα αληθής, καθώς όπως προκύπτει από το ΓΕΜΗ οι δύο αυτές εταιρείες είχαν πράγματι έδρα στην ίδια διεύθυνση (στην πλατεία Κλαυθμώνος επί της οδού Ι. Παπαρρηγοπούλου αρ. 3).

Μεγάλη, επίσης, κατάπληξη προκαλεί το γεγονός ότι η Εισαγγελέας θεμελίωσε την αιτιολογία της απαλλακτικής πρότασης μέσω παραποίησης και διαστρέβλωσης του περιεχομένου συγκεκριμένων εγγράφων του FBI, αλλά και με την παράλειψη αξιολόγησης ιδιαίτερα κρίσιμων αποδεικτικών στοιχείων. Ειδικότερα:

i) Στην εισαγγελική πρόταση διαλαμβάνεται ότι *“από το με ημερομηνία 01.08.2017 και με αριθμ. φακέλου 105-NK-2057320 πληροφοριακό έγγραφο του FBI προκύπτει ότι οι αμερικάνικες αρχές δεν είχαν στοιχεία εμπλοκής του κατηγορουμένου ή άλλου Έλληνα πολιτικού στην υπόθεση Novartis”,* καίτοι στο αγγλικό κείμενο και τη συνημμένη μετάφραση το εν λόγω απόσπασμα αποδίδεται ως εξής: *“δεν παρασχέθηκε πληροφορία ως προς το κατά πόσο οι ανωτέρω [Μανιαδάκης κλπ] ή οποιοσδήποτε άλλος επηρέασαν την πολιτική κοστολόγησης φαρμάκων της Novartis στην Ελλάδα”.* Η παραποίηση του περιεχομένου του άνω αποσπάσματος, σε συνδυασμό μάλιστα με τη μη αξιολόγηση και λήψη υπόψη του χρονικά προγενέστερου εγγράφου του FBI (ήτοι του από 25.05.2017 με αριθμ. φακέλου 205-NK-2057320), στο οποίο αναφέρεται ρητά αφ' ενός ότι *“ο Α.*

Λοβέρδος εισήγαγε το σκεύασμα *Gilenya* και μια δεύτερη έκδοση του φαρμάκου *Tasigna* μέσω μίας ταχείας διαδικασίας αποδοχής και κοστολόγησης παρά τη νομοθετική απαγόρευση” κι αφ’ ετέρου ότι “η *Novartis* πλήρωσε 20.000 ευρώ στον Λοβέρδο προκειμένου να παρεμποδισθεί το ανταγωνιστικό φάρμακο του *Lucentis* με χρήματα που ξεπλύθηκαν από την εταιρεία *ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ* [ήτοι την προαναφερόμενη διαφημιστική εταιρεία με τα εικονικά τιμολόγια], δεν καταλείπουν την παραμικρή αμφιβολία ότι η Εισαγγελέας κατέληξε στα αντίθετα ακριβώς συμπεράσματα από εκείνα που εξάγονται από τα εν λόγω έγγραφα!

ii) Επίσης, στη εισαγγελική πρόταση διαλαμβάνεται ότι “στο από 23.01.2018 και με αριθμ. φακέλου 142-NK-2057320 πληροφοριακό έγγραφο του *FBI* δεν διαλαμβάνόταν κανένα περιστατικό που να αφορά αξιόποινη δράση του κατηγορουμένου”, παρότι στο ίδιο έγγραφο αναφερόταν ρητά ότι “οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι και ο Υπουργός Υγείας πληρώνονταν για την εγγραφή (εισαγωγή) νέων προϊόντων στην αγορά και την προστασία έναντι ελάττωσης τιμών. Το 2011-2012 η φαρμακευτική βιομηχανία είχε μεγάλες μειώσεις τιμών. Η *Novartis* δεν είχε μείωση στα φάρμακα ογκολογίας και πολύ μικρές μειώσεις σε άλλα φάρμακα. Το πρώτο τρίμηνο του 2012, ο Φρουζής είχε μία συνάντηση με τον Υπουργό Υγείας στο γραφείο του...”

iii) Περαιτέρω, στην εισαγγελική πρόταση ουδόλως αξιολογήθηκε το usb stick αρχείο με ονομασία *TOWNHALL 1*, που εγχείρισε στην Εισαγγελία Διαφθοράς ο προστατευόμενος μάρτυρας ‘*Μ. Σαράφης*’ με την από 21.12.2018 κατάθεσή του, το οποίο (αρχείο) περιέχει βιντεοσκόπηση σύσκεψης στελεχών τον Μάρτιο του 2011 στο αμφιθέατρο των εγκαταστάσεων της *Novartis*, όπου ο τότε Πρόεδρος και Δ/νων Σύμβουλος αυτής αναφέρει χαρακτηριστικά για το σκεύασμα *Gilenya* ότι «θα προσπαθήσουμε να βρούμε κάθε είδους τρόπο για να φέρουμε το *Gilenya* στην αγορά μέχρι τον Σεπτέμβριο, Οκτώβριο ή ακόμη και νωρίτερα», όπερ και τελικώς επετεύχθη τον Αύγουστο του 2011, ότε το ως άνω σκεύασμα ήταν το μοναδικό που εγκρίθηκε η εισαγωγή του στην αγορά!

Ωστόσο, μεγαλύτερη ακόμη κατάπληξη προκαλεί η προσπάθεια της Εισαγγελέως να υποβαθμίσει ή/και δικαιολογήσει με αίολα επιχειρήματα και ακροβασίες τις διαπιστωθείσες σοβαρές παραβάσεις του νόμου κατά την εισαγωγή και τιμολόγηση των προαναφερόμενων τεσσάρων σκευασμάτων της *Novartis*, και κυρίως να αποσυνδέσει τις διαπιστώσεις αυτές από το αδίκημα της δωροληψίας. Ειδικότερα:

A] Στην εισαγγελική πρόταση διαλαμβάνεται ότι το σκεύασμα ***Tasigna caps 200mgX112*** διατήρησε την ίδια τιμή (4.210€) από το 2008 μέχρι την 21.12.2011, ότε και μειώθηκε στο ποσό των 4.092,36€ και ακολούθως, στις 06.04.2012, μειώθηκε

περαιτέρω στο ποσό των 3.887,74€, με τις μειώσεις αυτές να πραγματοποιούνται κατά τη θητεία του κατηγορουμένου.

Ωστόσο, η Εισαγγελέας παρέλειψε να αξιολογήσει και δεν έλαβε παντάπασι υπόψη το γεγονός (καίτοι αυτό μνημονεύεται στην πρότασή της) ότι με διαδοχικές Υπουργικές Αποφάσεις του Ανδ. Λοβέρδου κατά το χρονικό διάστημα από 17.05.2011 έως και 21.12.2011 εκδόθηκαν Δελτία Τιμών, στα οποία η χονδρική τιμή πώλησης του άνω φαρμακευτικού σκευάσματος **υπερέβαινε κατά πολύ** την τιμή που έπρεπε να λάβει σύμφωνα με το άρθρο 18 του ν. 3790/2009, ήτοι αυτή που προέκυπτε από τον μέσο όρο των τριών χαμηλότερων τιμών των κρατών μελών της Ε.Ε. Ειδικότερα στην εισαγγελική πρόταση αποσιωπήθηκε εντελώς ότι, ενώ η χονδρική τιμή, που σύμφωνα με το Ν. 3790/2009 έπρεπε να λάβει το σκεύασμα, ήταν **3.362,38€** (όπως προκύπτει και από το κατασχεθέν ηλεκτρονικό αρχείο της Novartis) ή ακόμη και **3.105,41€** (όπως προκύπτει από το ηλεκτρονικό αρχείο που τηρούσε ο εκτελών τη διαδικασία τιμολόγησης - μη προστατευόμενος μάρτυρας - Ν.Μ), εντούτοις στις Υπουργικές Αποφάσεις και τα Δελτία Τιμών που εξέδωσε ο Α. Λοβέρδος το εν λόγω φάρμακο έλαβε τιμές από **4.210€** έως **4.092,25€** (ήτοι: 4.210€ στο Δ.Τ.Φ. της 18.05.2011, 4.092,25€ στα Δ.Τ.Φ. της 29.06.2011, 04.07.2011 και 17.10.2011 και 4.092,36€ στο Δ.Τ.Φ. της 21.12.2011)!

Συνεπώς, κατά την τιμολόγηση του Tasigna 200mgX112 ο Α. Λοβέρδος παραβίασε αναμφισβήτητα τις διατάξεις του ν. 3790/2009 προς όφελος της Novartis, πράξη για την οποία ο ίδιος - όπως οι προστατευόμενοι μάρτυρες κατέθεσαν με λεπτομέρειες και ατράνταχτα στοιχεία στις ΗΠΑ και στην Ελλάδα - έλαβε παράνομα χρηματικά ωφελήματα από τον Φρουζή.

Β] Μολονότι στην εισαγγελική πρόταση επιβεβαιώθηκαν ως ορθές και αληθείς οι διαπιστώσεις ότι το σκεύασμα **Tasigna caps 150mgX112** δεν περιελήφθη στο Δελτίο Τιμών Φαρμάκων της 10.04.2012 (καθόσον υπήρχε εντολή να μην τιμολογηθούν νέα φάρμακα στο Δ.Τ.Φ. Απριλίου 2012), ότι ουδεμία σχετική απόφαση είχε ληφθεί κατά τις συνεδριάσεις της Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων στις 30.03.2012 και 10.04.2012 και ότι πράγματι αυτό τέθηκε σε κυκλοφορία εκ των υστέρων, χωρίς προηγούμενη υπουργική απόφαση, ως μοναδική επιπλέον εγγραφή στην από 10.04.2012 Ορθή Επανακοινοποίηση του άνω Δ.Τ.Φ. με την οποία αναρτήθηκε στον ιστότοπο του Υπουργείου και έλαβε ως χονδρική τιμή το ποσό των 3.753,68€, εντούτοις η Εισαγγελέας δέχθηκε ως πειστικό τον ισχυρισμό του Α. Λοβέρδου και του τότε νομικού συμβούλου του ότι δεν επρόκειτο περί νέου φαρμάκου, αλλά περί παραλλαγής του Tasigna caps 200mgX112 και ότι, για τον λόγο αυτό, η τιμολόγηση έγινε απευθείας από τη Διεύθυνση

Φαρμάκων του Υπουργείου με τη μέθοδο της αναγωγής, χωρίς τη δική του μεσολάβηση και χωρίς να προηγηθεί η έκδοση νέας υπουργικής απόφασης.

Ωστόσο, ο ως άνω ισχυρισμός του κατηγορουμένου ήταν παντελώς νομικά αβάσιμος και ουσιαστικά αναληθής και άρα όλως εσφαλμένα υιοθετήθηκε από την Εισαγγελέα στην πρότασή της προς το Συμβούλιο Πλημ/κών, καθ' ότι σύμφωνα με το άρθρο 12 της υπ' αριθμ. ΔΥΓ3δ/οικ.66084/10.06.2011 Υπουργικής Απόφασης του ίδιου (ΦΕΚ Β' 1231/14.06.2011) **η εισαγωγή και τιμολόγηση** νέας συσκευασίας ή περιεκτικότητας φαρμάκου (δηλ. "**παραλλαγής**" υφιστάμενου φαρμάκου) **δημοσιεύεται υποχρεωτικά στο Δελτίο Τιμών Φαρμάκων μετά από γνωμοδότηση της Επιτροπής Τιμών Φαρμάκων**, διαδικασία που δεν τηρήθηκε **μόνο** για το συγκεκριμένο σκεύασμα της Novartis, γεγονός που βρίσκεται σε απόλυτη αντιστοιχία και επιβεβαιώνει πλήρως όλα όσα κατέθεσαν οι προστατευόμενοι μάρτυρες στις ΗΠΑ (τα οποία περιελήφθησαν στο από 25.05.2017 με αριθμ. φακέλου 205-NK-2057320 πληροφοριακό έγγραφο του FBI) αλλά και στην Ελλάδα ενώπιον των Εισαγγελέων Εγκλημάτων Διαφθοράς, σχετικά με τη λήψη εκ μέρους του παράνομων χρηματικών ωφελημάτων για την ταχεία (και κατά παράβαση του νόμου) έγκριση της δεύτερης έκδοσης του φαρμάκου Tassigna.

Περαιτέρω δε, η Εισαγγελέας παρέλειψε να αναφέρει οτιδήποτε, αφήνοντας έτσι 'αδίκαστο' το οικείο σκέλος της κατηγορίας, αναφορικά με το γεγονός ότι το νέο σκεύασμα έλαβε χονδρική τιμή **3.753,68€**, η οποία εν συνεχεία μειώθηκε στο ποσό των 3.265,70€ με το Διορθωτικό Δ.Τ.Φ. της 04.05.2012, αντί της χονδρικής τιμής των **2.659,05€** που έπρεπε να λάβει σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3790/2009, όπως προέκυπτε από τον μέσο όρο των τριών φθηνότερων τιμών του σκευάσματος σε χώρες της Ε.Ε., και αντί της τιμής των **2.628,41€** που η ίδια η Novartis είχε καταγράψει ως προκύπτουσα χονδρική τιμή για την Ελλάδα στα αρχεία της!

Συνεπώς, κατά την εισαγωγή σε κυκλοφορία και την τιμολόγηση του Tassigna 150mgX112 ο Α. Λοβέρδος παραβίασε το νόμο, προκειμένου να ωφεληθεί οικονομικά η Novartis από τις πωλήσεις που θα είχε το σκεύασμα αυτό προς ιδιωτικά και δημόσια νοσοκομεία, φαρμακεία και φαρμακαποθήκες, πράξη για την οποία ο ίδιος – όπως οι προστατευόμενοι μάρτυρες κατέθεσαν στις ΗΠΑ και στην Ελλάδα – έλαβε παράνομα χρηματικά ωφελήματα από τον Φρουζή.

Γ] Παρότι στην εισαγγελική πρόταση επιβεβαιώθηκαν ως ορθές και αληθείς οι διαπιστώσεις ότι το σκεύασμα **Gilenya caps 0,5mgX112** δεν είχε ενταχθεί στον "Αναθεωρημένο Κατάλογο Φαρμακευτικών Ιδιοσκευασμάτων σοβαρών ασθενειών του ν. 3816/2010" που δημοσιεύθηκε στις 27.07.2011 κατόπιν έκδοσης σχετικής Υπουργικής

Απόφασης, ότι δεν είχε περιληφθεί στο Δελτίο Τιμών της 04.08.2011 και ότι πράγματι αυτό τέθηκε σε κυκλοφορία, χωρίς να εκδοθεί υπουργική απόφαση και χωρίς να τηρηθεί η προβλεπόμενη διαδικασία, το πρώτον στις 19.08.2011 δια της ανάρτησής του στον ιστότοπο του Υπουργείου ως μοναδικής επιπλέον εγγραφής στον “Συμπληρωματικό Κατάλογο με τα φάρμακα του ν. 3816/2010” λαμβάνοντας ως χονδρική τιμή το ποσό των 1.930€, εντούτοις η Εισαγγελέας “δικαιολόγησε” την παράνομη αυτή πράξη του κατηγορουμένου με το καινοφανές επιχείρημα ότι για την άμεση εισαγωγή του φαρμάκου εισηγήθηκε θετικά η Επιτροπή Τιμών του Υπουργείου Υγείας και ο ΕΟΦ, που αμφότερα υπάγονταν στον έλεγχο του Υπ. Υγείας!

Τούτου δοθέντος, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι προστατευόμενοι μάρτυρες είχαν αναφέρει στις καταθέσεις τους τόσο στην Ελλάδα όσο και στις ΗΠΑ (όπως αυτό προκύπτει από το με ημερομηνία 25.05.2017 πληροφοριακό έγγραφο του FBI) τον ακριβή χρόνο και τρόπο, καθώς και το ύψος του ποσού που η Novartis κατέβαλε στον κατηγορούμενο για την εκ μέρους του ταχεία (και κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας) έγκριση και τιμολόγηση του Gilenya, η μόνη ενδεδειγμένη ενέργεια εκ μέρους της Εισαγγελέως θα ήταν να ζητήσει την επέκταση της δίωξης και στους λοιπούς κρατικούς αξιωματούχους που η ίδια διαπίστωσε ότι συμμετείχαν στην εν λόγω παράνομη πράξη, και πάντως όχι να διατυπώσει πρόταση περί απαλλαγής του αυτουργού αυτής!

Προσέτι δε, η Εισαγγελέας παρέλειψε – και στη συγκεκριμένη περίπτωση – να αναφέρει οτιδήποτε, αφήνοντας έτσι ‘αδίκαστο το οικείο σκέλος της κατηγορίας, σχετικά με το γεγονός ότι, ενώ σύμφωνα με το νόμο 3790/2009 η χονδρική τιμή, που έπρεπε να λάβει το Gilenya στα Δ.Τ.Φ. της 04.08.2011 και 10.04.2012, ανερχόταν στο ποσό των **1.777,62€** (όπως προέκυπτε από την σάρωση των τιμών στην Ε.Ε. που πραγματοποίησε ο εκτελών τη διαδικασία Νικόλαος Μανίας ενόψει της ανάρτησης της 19.08.2011), εντούτοις το σκεύασμα αρχικώς τιμολογήθηκε στο ποσό των **1.930€** και εν συνεχεία ανατιμολογήθηκε στο ποσό των **1.920€**, ωφελώντας έτσι οικονομικά τη Novartis από τις πωλήσεις που είχε σε ιδιωτικά και δημόσια νοσοκομεία, φαρμακεία και φαρμακαποθήκες, γεγονός που βρίσκεται σε αντιστοιχία και επιβεβαιώνει πλήρως όλα όσα κατέθεσαν οι προστατευόμενοι μάρτυρες για λήψη εκ μέρους του κατηγορουμένου παράνομου χρηματικού ανταλλάγματος ύψους τουλάχιστον 200.000€ για το συγκεκριμένο φαρμακευτικό σκεύασμα της Novartis.

Δ] Αναφορικά, τέλος, με το σκεύασμα **LUCENTIS INJ 10mg**, στο κατηγορητήριο αναφερόταν ότι ο Α. Λοβέρδος ζήτησε και έλαβε από τη Novartis παράνομα χρηματικά

ωφελήματα, προκειμένου α) να μην εγκριθεί η χρήση του ανταγωνιστικού και φθηνότερου φαρμάκου AVASTIN της εταιρείας Roche και β) να ευνοήσει τη Novartis στην ανατιμολόγηση του ως άνω φαρμάκου της με το Δελτίο Τιμών Φαρμάκων της 10.04.2012, αποδίδοντας στο Lucentis χονδρική τιμή που υπερέβαινε την τιμή που έπρεπε να λάβει με βάση με το νόμο.

Στην προκείμενη περίπτωση, η εισαγγελέας Μ. Κάψου επιχείρησε να θεμελιώσει την απαλλακτική της πρόταση επί τη βάση των εξής σκέψεων: α) ότι το σκεύασμα Avastin δεν είχε ένδειξη για τη θεραπεία των παθήσεων της ωχράς κηλίδας, οπότε ήταν αδύνατη η έκδοση απόφαση που να επιτρέπει τη χρήση του και β) ότι το σκεύασμα Lucentis εγκρίθηκε και τιμολογήθηκε για πρώτη φορά το 2008 και όχι με το Δ.Τ.Φ. του κατηγορουμένου της 06.04.2012.

Ωστόσο, οι άνω ισχυρισμοί της Εισαγγελέως δεν έχουν έρεισμα στο νόμο, είναι αλυσιτελείς και καταρρίπτονται από το σύνολο του αποδεικτικού υλικού που είχε τεθεί υπόψη της. Ειδικότερα:

ι. Ήδη το 2012 το σκεύασμα Avastin χρησιμοποιείτο εκτός ένδειξης (off label) στις ΗΠΑ κι αλλού, ως ισοδύναμο φάρμακο του σημαντικώς ακριβότερου Lucentis για τη θεραπεία των παθήσεων της ωχράς κηλίδας.

Τον Απρίλιο του 2012 ο τότε Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Υγείας έθεσε το ζήτημα, διατυπώνοντας πρόταση περί έγκρισης της χρήσης του φθηνότερου σκευάσματος Avastin για τις παθήσεις της ωχράς κηλίδας και στην Ελλάδα, υπέρ της οποίας (χρήσης) είχε ήδη επιχειρηματολογήσει και η Ελληνική Οφθαλμολογική Εταιρεία με την από 01.02.2012 επιστολή της προς το Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας.

Αντίθετα με όσα διαλαμβάνονται στην εισαγγελική πρόταση, όπου παρατίθεται επιλεκτικά ένα μικρό μόνο απόσπασμα της άνω επιστολής με αποτέλεσμα να αποδίδεται εντελώς διαφορετικό νόημα από εκείνο που πραγματικά προκύπτει από το περιεχόμενο του εν λόγω αποδεικτικού μέσου, **η Οφθαλμολογική Εταιρεία είχε ταχθεί υπέρ της έγκρισης της χρήσης του Avastin**, αναφέροντας χαρακτηριστικά στην επιστολή της αφ' ενός ότι *“τα αποτελέσματα από μια τέτοια χρήση στον περιορισμό της οικονομικής δαπάνης για τη θεραπεία αυτών των ασθενών θα είναι αναμφιβόλως θεαματικά”*, κι αφ' ετέρου ότι *“...η χρήση ‘μη εγκεκριμένων σκευασμάτων’ για συγκεκριμένες ενδείξεις είναι συχνότατη και διαδεδομένη πρακτική παγκοσμίως στην ιατρική αλλά και στην οφθαλμολογία”*.

Εξάλλου, η **έγκριση της χρήσης** του ισοδύναμου και φθηνότερου σκευάσματος **Avastin** όχι μόνο δεν ήταν *“αδύνατη”* (όπως όλως εσφαλμένα αναφέρεται στην εισαγγελική

πρόταση), αλλά αντιθέτως **προβλεπόταν** βάσει της διαδικασίας που οριζόταν στην παρ. 3 της υπ' αριθμ. ΔΥΓ3α/οικ. Γ.Υ. 154/29.02.2012 Υπουργικής Απόφασης [ΦΕΚ Β' 545/01.03.2012] του ίδιου του κατηγορουμένου (!), σύμφωνα με την οποία: *“Για εξαιρετικές περιπτώσεις και σύμφωνα με τις αναφορές της διεθνούς βιβλιογραφίας, συγκροτείται στον ΕΟΦ ειδική επιτροπή στην οποία θα απευθύνουν πλήρως τεκμηριωμένα τα σχετικά αιτήματα τα νοσοκομεία, ο ΕΟΠΥΥ και οι άλλοι ΦΚΑ. Η χορήγηση των φαρμάκων και η αποζημίωση των συνταγών στις περιπτώσεις αυτές θα γίνεται μόνον κατόπιν θετικής γνώμης της ειδικής επιτροπής του ΕΟΦ”*.

Δεδομένου του άνω σοβαρού νομικού σφάλματος που εμφιλοχώρησε στην εισαγγελική πρόταση, σε συνδυασμό με την απόρριψη της κατάθεσης του προστατευόμενου μάρτυρα “Μ. Σαράφη” ότι ο κατηγορούμενος έλαβε 70.000€ για να εμποδίσει την εναλλακτική χρήση του Avastin, με την αλυσιτελή αιτιολογία ότι ο ίδιος μάρτυρας ενώπιον των αμερικάνικων αρχών είχε αναφερθεί μόνο σε 20.000€ (δηλ. το ποσό αυτό δεν συνιστά δωροδοκία;), καθίσταται προφανές ότι εν προκειμένω η εισαγγελική πρόταση πάσχει πολλαπλώς, τόσο λόγω έλλειψης επαρκούς αιτιολογίας, όσο (κυρίως) λόγω εσφαλμένης εφαρμογής και ερμηνείας του νόμου και πλημμελούς εκτίμησης των αποδεικτικών μέσων.

ii. Περαιτέρω δε, η Εισαγγελέας παρέλειψε – και για το συγκεκριμένο σκεύασμα, αφήνοντας έτσι ‘αδίκαστο’ κι αυτό το σκέλος της κατηγορίας – να αναφέρει οτιδήποτε σχετικά με το γεγονός ότι, ενώ σύμφωνα με το νόμο 3790/2009 η χονδρική τιμή που έπρεπε να λάβει το Lucentis στο Δ.Τ.Φ της 10.04.2012, ανερχόταν στο ποσό των **869,26€** (όπως προέκυπτε από το 02.04.2012 ηλεκτρονικό αρχείο σάρωσης τιμών Ε.Ε. του εκτελούντος τη διαδικασία Ν.Μ.), εντούτοις το σκεύασμα τιμολογήθηκε στο ποσό των **914,67€**, ωφελώντας έτσι οικονομικά τη Novartis από τις πωλήσεις που θα είχε σε ιδιωτικά και δημόσια νοσοκομεία, φαρμακεία και φαρμακαποθήκες, κάτι που προσεπιβεβαιώνει τις καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων για λήψη από τον κατηγορούμενο παράνομου χρηματικού ανταλλάγματος για το συγκεκριμένο φαρμακευτικό σκεύασμα της Novartis.

Δεδομένων των ανωτέρω πρόδηλων -νομικών και ουσιαστικών- σφαλμάτων της εισαγγελικής πρότασης, των παραλείψεων και ασαφειών που έχουν εμφιλοχωρήσει σ' αυτή, των ανεπείριστων παραδοχών και των αβάσιμων και καινοφανών συλλογισμών, δια των οποίων η Εισαγγελέας Μ. Κάψου: α) απέρριψε ως δήθεν αναξιόπιστες τις σε βάρος του κατηγορουμένου καταθέσεις των προστατευόμενων μαρτύρων, καίτοι αυτές κρίθηκαν ως απολύτως αξιόπιστες από το Δικαστικό Συμβούλιο του Ειδικού Δικαστηρίου,

β) παρέλειψε εντελώς να προτείνει για τις πράξεις του κατηγορουμένου που αφορούσαν στην εκ μέρους του απόδοση καταφανώς υψηλότερης τιμής σε κάθε ένα από τα τέσσερα σκευάσματα της Novartis σε σχέση με αυτή που έπρεπε να λάβει σύμφωνα με το νόμο 3790/2009, γ) ήχθη σε απαλλακτική πρόταση ακόμη και για αποδεδειγμένα παράνομες πράξεις και παραλείψεις του κατηγορουμένου, με την επίκληση επιχειρημάτων που είτε δεν εδράζονται στο νόμο (περίπτωση Tasigna 150mg) είτε είναι αλυσιτελή (περίπτωση Gilenya) και δ) χαρακτήρισε ως “αδύνατη” την έγκριση σημαντικά φθηνότερου φαρμάκου (περίπτωση Avastin), καίτοι η έγκριση αυτή ήταν εφικτή βάσει σχετικής προϋφιστάμενης Υ.Α. του ίδιου του κατηγορουμένου, καθίσταται απολύτως προφανές ότι η άνω εισαγγελική πρόταση επ’ ουδενί μπορεί να υιοθετηθεί από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Αθηνών.